

College van B&W

Datum	27 augustus 2024
Zaaknummer	2005105
Afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling Annemarie Heijnen
Portefeuillehouder	R. Leliveld
Onderwerp	Voorkeursscenario opvanglocatie asielzoekers

Besluit

1. Kennis te nemen van de scenario's opvanglocaties asielzoekers.
2. Voor de asielopgave die wij nu hebben, de voorkeur uit te spreken voor het opvangen van asielzoekers op één locatie (scenario 3).
3. Voorkeur uit te spreken voor 'Ampsensweg 10' als opvanglocatie voor in ieder geval de capaciteitsraming van de Spreidingswet (211) en de jongeren van de Paasberg (65).
4. De gemeenteraad te vragen advies uit te brengen ten aanzien voorkeursscenario asielzoekers op te vangen op één locatie, Ampsensweg 10 te Lochem, in ieder geval conform taakstelling van de Spreidingswet.

Inleiding

In de visie 'Een thuis in de gemeente Lochem voor nieuwkomers' gaat het over een maatschappelijke opgave ten aanzien van een veilig thuis bieden aan nieuwkomers. Om aan de maatschappelijke opgave te voldoen, is het nodig (een) locatie(s) aan te wijzen waar asielopvang gerealiseerd kan worden. U bent eerder geïnformeerd over de planning van de provincie en het moment dat u de bijdrage van de gemeente Lochem dient aan te leveren, namelijk uiterlijk 1 september 2024. U heeft de gemeenteraad aangegeven 10 september 2024 een besluit te willen nemen ten aanzien van het aanwijzen van een of meerdere locaties voor de opvang van 211 asielzoekers alsmede 65 AMV's die momenteel verblijven in hotel Paasberg. U wilt advies ophalen bij de raad alvorens u een besluit neemt en dit deelt met de provincie. Om tot dit besluit te komen, dienen wij voorbereidende werkzaamheden te treffen. We hanteren daarbij het afwegingskader zoals opgenomen in de visie 'Een thuis in de gemeente Lochem voor nieuwkomers'. U gaf 11 juni 2024 de opdracht aan de organisatie deze werkzaamheden op te starten (start proces door organisatie).

Aan de hand van het afwegingskader fase 1, zoals opgenomen in de visie 'Een thuis in de gemeente Lochem voor nieuwkomers', brachten we 37 mogelijke locaties in beeld. Deze locaties zijn bij ons bekend, bijvoorbeeld omdat ze ons eigendom zijn of aangeboden zijn. Uit fase 1 bleek welke locaties mogelijk tot opvanglocaties te ontwikkelen zijn. Deze legden we aan u voor. We stelden u voor om deze te toetsen op haalbaarheid, aan de hand van het afwegingskader. U nam op 2 juli 2024 het besluit welke locaties te toetsen op haalbaarheid. Aan de hand van het afwegingskader fase 2 toetsten we de overgebleven locaties op haalbaarheid. In bijlage 1 leest u hoe wij de overgebleven locaties scoorden. Van de 11 locaties bleven er 6 over waar het haalbaar wordt geacht asielopvang te realiseren. Dat zijn de volgende locaties:

- Elfuursweg Gorssel
- Nikkelbergsweg/Warande Gorssel
- Veldhofstraat Gorssel
- Kamperweg Gorssel
- Lange Voren Lochem
- Ampsensweg Lochem

Met deze locaties is een aantal scenario's mogelijk. Met elk scenario kunt u voldoen aan de maatschappelijke opgave en wettelijke plicht ten aanzien van asielopvang.

Scenario's ten aanzien van asielopvang

Scenario	Uitgangspunt
1. Spreiding over diverse kernen	Asielzoekers worden verspreid over diverse kernen opgevangen waarbij de locaties kleiner van omvang zijn (<150 asielzoekers)
2. Meerdere locaties, verspreiding in één kern	Spreiding in of in de nabijheid van één kern. De locaties verschillen van omvang voor wat betreft het aantal asielzoekers.
3. Eén locatie	Alle asielzoekers worden op één locatie opgevangen.

Locatiekeuze binnen scenario's

Scenario	Locatiemogelijkheden
1. Spreiding over diverse kernen	Lochem: - Lange Voren (Lochem) Gorssel: • Nikkelbergsweg / Warande • Kamperweg • Veldhorststraat • Elfuursweg
2. Meerdere locaties, verspreiding in één kern	<u>Variant 1</u> - Lange Voren (Lochem) - Ampsenseweg (Lochem) <u>Variant 2; een combinatie van onderstaande</u> - Nikkelbergsweg/Warande (Gorssel) - Veldhofstraat (Gorssel) - Kamperweg (Gorssel) - Elfuursweg (Gorssel)
3. Eén locatie	- Ampsenseweg (Lochem) of - Elfuursweg (Gorssel)

Beoogd maatschappelijk effect

Door (een) locatie(s) aan te wijzen, neemt gemeente Lochem net als andere gemeenten in de regio haar maatschappelijke en wettelijke verantwoordelijkheid om asielzoekers op te vangen. Als gemeente dragen we daaraan bij door humane en passende opvangplekken te realiseren, dan wel te faciliteren.

Argumenten

1.1 U heeft een aantal mogelijkheden te voldoen aan uw wettelijke plicht en maatschappelijke opgave
U zocht al eerder naar opvanglocaties voor asielzoekers (motie 'opvang, wat kan wel (oktober 2021)'). Dit leverde geen resultaten op.

Op 15 januari 2024 informeerde u de raad dat VIGO (Pactum) en COA een intentie tot (ver)koop zijn overeengekomen van de locatie Ampsenseweg 10 te Lochem. U informeerde de gemeenteraad dat het COA op deze locatie asielzoekers wil opvangen. Bestuurlijke afspraken daarover zijn nog niet gemaakt. In het proces daaropvolgend met de omgeving van de Ampsenseweg en de gemeenteraad gaven meerdere fracties van de gemeenteraad aan dat zij de voorkeur hebben voor het opvangen van asielzoekers verspreid over de gemeente op kleinere locaties. U besloot opdracht te verstrekken tot het voorbereiden van het aanwijzen van (een) opvanglocatie(s). In dit proces en uit de afwegingen blijkt dat er beschikbare percelen (en panden) zijn waarmee het mogelijk is invulling te geven aan uw opgave. In totaal zijn 6 percelen als haalbaar geacht. Met deze percelen kunt u met verschillende scenario's invulling geven aan uw opgave.

2.1 Het meest optimale scenario is asielzoekers opvangen op één locatie

Elk van de 3 scenario's is afgewogen. Het opvangen van asielzoekers op één locatie is na afweging van alle criteria het meest optimale scenario:

- Begeleiding, toezicht, gezondheidszorg en onderwijs kunnen efficiënter geregeld worden voor asielzoekers op één opvanglocatie. De druk op voorzieningen (onderwijs, gezondheidszorg) is daardoor beperkt, of specifiek te organiseren voor deze doelgroep (bijvoorbeeld door het COA zelf).
- Wanneer focus op één locatie komt te liggen kan snelheid gemaakt worden. Meer locaties realiseren vraagt meer focus en inspanning.
- Het opvangen van asielzoekers op één locatie in of nabij een grotere kern heeft de voorkeur. Hier zijn voorzieningen zoals winkels, (sport)verenigingen en publiek vervoer aanwezig. Dit bevordert integratie en deelname aan de samenleving.
- We achten de draagkracht van een grotere kern, of in de nabijheid van een grotere kern, groter dan in kleinere kernen. Mede door de aanwezigheid van voorzieningen waarmee mensen naar elkaar om kunnen zien.
- Er zijn geen subsidies beschikbaar ten behoeve van gemeentes die het realiseren van opvanglocaties voor asielzoekers financieren. U bekostigt het realiseren van de locaties derhalve zelf.
- Eén locatie realiseren is efficiënter. U belast bijvoorbeeld eenmalig uw ambtelijke capaciteit die nodig is voor procedures, bouwrijp maken van gronden, communicatie, participatie, etc.
- Meerdere locaties realiseren zou betekenen dat er meerdere keren een participatietraject moet worden gestart met een evenredig grotere impact op meerdere inwoners.

3.1 Een bestaande locatie met toegangswegen, nutsvoorzieningen en panden is sneller te realiseren dan een locatie zonder deze voorzieningen.

U heeft twee mogelijkheden waar u één grotere opvanglocatie kunt realiseren. In Gorssel of aan de Ampsenseweg nabij de kern Lochem. Van de grotere locaties die te ontwikkelen zijn, heeft locatie Ampsenseweg meerdere voordelen;

- Opvang mogelijk maken aan de Ampsenseweg is relatief eenvoudiger dan aan de Elfuursweg. Panden, nutsvoorzieningen en toegangswegen zijn al aanwezig.
- De bestemming is passend bij (een deel van) het doel.
- U hoeft de locatie niet zelf te verwerven, te realiseren en te exploiteren. De locatie is aangeboden voor (ver)koop. Er zijn twee partijen die bereid zijn tot (ver)koop.

3.2 De grootte van de locatie biedt de mogelijkheid aan uw maatschappelijke en wettelijke plicht te voldoen

De locatie is groot genoeg om 211 asielzoekers, uw wettelijke plicht op basis van het huidige verdeelbesluit en de capaciteitsraming, op te vangen. De bestemming is passend voor het opvangen van alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Het COA zal ruimtelijke procedures moeten doorlopen om de panden uit te breiden.

3.3 Uw maatschappelijke opgave bevat meer dan alleen het opvangen van asielzoekers

U kent ook andere opgaven binnen het ruimtelijke en sociale domein. Deze opgaven hangen samen met de keuzes die u maakt ten aanzien van asielopvang. Zo staat de gezondheidszorg onder druk, is er een tekort aan arbeidspotentieel en staat u voor een grote woonopgave. In uw visie 'Een thuis in de gemeente Lochem voor nieuwkomers' geeft u aan dat we schaarste kennen. U wilt zorgvuldig omgaan met schaarste. Dit betekent dat u rekening houdt met uw keuzes en welke druk dit op het ruimtelijke en sociale domein legt.

Er liggen afspraken met onderwijsinstellingen voor de huidige jongeren van de Paasberg. Wanneer u kiest voor een andere locatie, gelegen in een ander deel van de gemeente, dienen nieuwe afspraken met andere onderwijsinstellingen gemaakt te worden.

4.1 De gemeenteraad wil betrokken zijn bij locatiekeuze(s)

De gemeenteraad heeft met het ordevoorstel 'Visie een thuis in de gemeente Lochem voor nieuwkomers' aangegeven dat ze de waar-,wat- en hoe-vraag vraag beantwoord willen zien. Ook heeft de gemeenteraad aangegeven betrokken te willen zijn bij het sluiten van een bestuursovereenkomst met het COA.

Het aanwijzen van locatie(s) is een collegebevoegdheid binnen de Spreidingswet. U vindt het belangrijk bij de gemeenteraad op te halen wat deze wenselijk vindt. U wilt hun advies ophalen bij een adviserende tafel. U kunt dit advies mee laten wegen in uw besluitvorming.

Risico's en kanttekeningen

1.1 Een vierde scenario is dat u bij de provincie aangeeft niet aan uw opgave te kunnen voldoen.

U loopt dan het risico dat de provincie samen met de minister een locatie gaat aanwijzen. U wordt dan door medeoverheden overruled. U blijft in dit geval financieel en bestuurlijk verantwoordelijk.

1.2 De Spreidingswet staat onder druk.

Met het nieuwe kabinet en hoofdlijnenakkoord is het mogelijk dat de Spreidingswet wordt afgeschaft. Echter heeft u aangegeven een maatschappelijke opgave te zien, ook wanneer de Spreidingswet niet meer zou gelden.

2.1 De gemeenteraad heeft, wanneer u dit besluit neemt, de visie 'een thuis in de gemeente Lochem voor nieuwkomers' (nog) niet vastgesteld.

De gemeenteraad heeft de wens uitgesproken kaders mee te willen geven ten aanzien van asielopvang. In de visie spreekt u uit dat u een maatschappelijke opgave ziet. U spreekt in de visie niet over wat voor soort locaties, van welke omvang en met welke spreiding u asielzoekers wilt opvangen. De gemeenteraad wil antwoord zien op onder andere de wat-, waar- en hoe-vraag in de visie. Met het nemen van dit besluit geeft u de gemeenteraad antwoord op wat voor locatie(s), met welke spreiding, van welke omvang en waar asielopvang gerealiseerd gaat worden. Dit antwoord past binnen de nu geldende context van de mogelijkheden die u ziet en heeft ten aanzien van de maatschappelijke en wettelijke asielopgave in relatie tot andere opgaven.

2.2 Het merendeel van de gemeenteraad geeft aan dat hun voorkeur uitgaat naar spreiding van asielzoekers op kleinere locaties over meerdere kernen.

Welk scenario u kiest is een afweging van factoren in relatie tot haalbaarheid en politiek-bestuurlijke voorkeur. Er lijkt meer draagvlak te zijn voor spreiding van kleinere locaties over diverse kernen. U ziet in het overzicht van haalbare locaties dat spreiding over meerdere kernen nagenoeg niet mogelijk is. In beginsel zijn 37 locaties in beeld gebracht. De meeste locaties zijn locaties die op dit moment een ander beoogd doel hebben. Ze zijn bijvoorbeeld opgenomen in de kernvisies Wonen. Of de percelen zijn in eigendom van derden. U heeft aangegeven deze locaties niet te willen toetsen op haalbaarheid. Er ligt een grote woonopgave. U wilt de locaties in de kernvisies beschikbaar houden voor het bouwen van woningen.

Doordat een groot deel van de mogelijke locaties af viel, zijn locaties in Eefde, Gorssel en Lochem overgebleven. Die toetsten we op haalbaarheid. In Eefde wonen meerdere bijzondere doelgroepen (bij elkaar) die gebruik maken van voorzieningen die schaars zijn. Om te blijven voldoen aan de behoeften van deze doelgroepen, zien we het realiseren van asielopvang in Eefde als niet haalbaar. We omschrijven dit als 'er is geen draagkracht' in Eefde voor asielopvang. Hierdoor beperkt spreiding zich tot de kernen Gorssel en Lochem.

De ambtelijke capaciteit om meerdere locaties te realiseren is beperkt. Daarnaast zult u middelen bij de gemeenteraad op moeten halen voor het realiseren van locaties. Uit ervaring blijkt inmiddels dat het niet haalbaar is locaties snel (binnen een jaar) te ontwikkelen tot opvanglocaties. Meerdere locaties ontwikkelen die voor 1 juli 2025 operationeel zijn, is niet realistisch en daarmee niet haalbaar.

2.3 Uit de flitspeiling van Lochem spreekt blijkt dat deelnemers van de peiling bij het opvangen van asielzoekers zorgen hebben over integratie, overlast en polarisatie in de samenleving.

Een aantal fracties van de gemeenteraad heeft aangegeven dat de opvang van asielzoekers op één locatie niet het meedoen aan de samenleving stimuleert. Wanneer u kiest voor opvang op één locatie, omdat dit het meest optimale scenario is, is er extra aandacht en zijn er wellicht aanvullende maatregelen nodig voor meedoen aan en in de samenleving. We brengen dit onder andere in beeld met een risicoanalyse. Omwonenden krijgen ruimte hun zorgen en vragen te uiten. Dit geeft input voor de beheersmaatregelen die u kunt nemen. Met inzet van bijvoorbeeld samenlevingsopbouw, dit zijn vormen van versterken van gemeenschappen, kunt u samenleven, meedoen en integratie bevorderen. De draagkracht van de samenleving kan hiermee vergroot worden. Aanvullend kunt u afspraken met het COA maken, die u laat vastleggen in een bestuursovereenkomst.

3.1 U hebt in januari het proces rondom de Ampsenseweg al opgestart. Dit stuitte op weerstand.

Omwonenden zijn niet tegen het opvangen van asielzoekers, maar wel tegen grotere aantallen. Zij vinden een omvangrijker centrum niet passend in hun buurt en omgeving. Daarnaast hebben omwonenden en de gemeenteraad laten weten dat zij een participatietraject verwachten. Wanneer u fase 3 van het afwegingskader opstart, zal participatie ook vorm krijgen. Het rapport van Beke zal bekend zijn. U kunt onder andere met de uitkomsten van dit rapport en het participatietraject een bestuursovereenkomst sluiten met het COA.

3.2 U spreekt uw voorkeur uit, maar er zijn nog geen bestuurlijke afspraken gemaakt.

U spreekt uw voorkeur uit voor het opvangen van 211 asielzoekers en de 65 amv'ers van de Paasberg op locatie Ampsenseweg. Of dit daadwerkelijk gerealiseerd kan worden, is afhankelijk van andere partijen. Het COA dient de locatie nog te verwerven. Daarnaast dient u nog bestuurlijke afspraken te maken met het COA. Deze afspraken gaan bijvoorbeeld over financiën en wie verantwoordelijk is voor toezicht, begeleiding en zorg.

Het is mogelijk dat uw voorkeur niet gerealiseerd kan worden. In dat geval kunt u op zoek gaan naar andere mogelijkheden. Het is zeer waarschijnlijk dat u dan niet voor 1 juli 2025 uw taakstelling behaalt.

4.1 Het is mogelijk dat de gemeenteraad op 9 september niet over gaat tot vaststelling van de visie.

U heeft bij de provincie en bij de gemeenteraad aangegeven dat u 10 september een besluit neemt ten aanzien van het aanwijzen van (een) opvanglocatie(s). Wanneer de gemeenteraad de visie niet vaststelt neemt u een besluit zonder kaders van de raad.

Integraal

Integrale samenwerking heeft plaatsgevonden met disciplines van ruimtelijke ontwikkeling, communicatie, financiën, maatschappelijke ontwikkeling en openbare orde en veiligheid.

Communicatie/ burgerparticipatie

Wanneer u het besluit neemt, zal de raad hierover geïnformeerd worden met een raadsmemo. Deze memo treft u in de bijlage. De stukken die horen bij het afwegingskader zullen ter inzage worden gegeven aan de gemeenteraad. Daarnaast zal er contact gezocht worden met de voorzitter van de klankbordgroep Ampsenseweg. Er zal een brief worden gestuurd aan de omwonenden van de Ampsenseweg. Verder werken wij volgens een communicatieplanning.

Uitvoering

Na het aanwijzen van de locatie zal fase 3 van het afwegingskader (onderdeel visie een thuis in de gemeente Lochem voor nieuwkomers) van start gaan. We leggen dit proces aan u voor. U kunt de raad met een memo hierover informeren.

U informeert de provincie dat u een locatie heeft aangewezen na het definitieve besluit op 10 september 2024.

Bijlagen

- *Bijlage 1 lijst haalbare locaties*
- *Bijlage 2 fase 1 en 2 lijst potentiële locaties asielopvang*
- *Raadsmemo 'adviserende tafel scenario's en locatiekeuze asielopvang'*

Bijlage 1: Lijst haalbare locaties - Fase 2 potentiële locaties asielopvang

			naar fase 3
1	Eefde	Hoog Barge, achter sportzaal De Stuw	
2	Eefde	Spijk grondpositie	
3	Eefde	X-6*	
4	Lochem	Ampsenseweg (terrein Vigo)	
5	Gorssel	perceel Elfuursweg	
6	Gorssel	Nikkelsbergweg/Warande	
7	Gorssel	Veldhofstraat	
8	Gorssel	Kamperweg	
9	Gorssel	Elfuursweg tegen plangebied Gorssel Noord Oost	
10	Lochem	Lochem Oost uitbreiding omgevingsvisie	
11	Lochem	Lange Voren	

*Locaties die niet in beheer zijn van de gemeente zijn niet herleidbaar opgeschreven.